

Nieuw voor Groningen: Withalsvliegenvanger

Martin Olthoff

Op 7 mei had ik een dag vrij genomen om trekvogels te gaan tellen op de Noordkaap (Noord-Groningen). Na een erg koud voorjaar was het eindelijk even mooi weer. Na een paar uren tellen bleken de hooggespannen verwachtingen niet uit te komen. Er vlogen eigenlijk alleen maar Boerenzwaluwen *Hirundo rustica*. Na een paar uurtjes hield ik het daarom voor gezien en besloot de bosjes in de Eemshaven te gaan onderzoeken. Toen ik langs de 'Kamstrasingel' liep hoorde ik plotseling een Strandleeuwerikachtig geluid. Het duurde een paar seconden voor bij mij het kwartje viel, maar ineens herinnerde ik me deze zang vanuit het noorden van Öland en ook van een zingende vogel bij het Ginkelse veld. Ik luisterde naar een Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*! Na een paar minuten zag ik een glimp van het beest en dat leek goed: ik zag een zwart-witte vogel door de struiken 'skulken' met veel wit in de nek. In de tussentijd had ik Rik Winters en Folkert Jan Hoogstra gewaarschuwd dat ik een mogelijke Withalsvliegenvanger had in de Kamstrasingel.

Het duurde echter nog bijna 15 minuten voordat ik eindelijk de vogel vrij zag zitten. De waarneming kon toen gelukkig worden bevestigd door onder anderen Folkert Jan, Rik en Claudia Burger.

De rest van de dag liet de Withalsvliegenvanger zich af en toe goed zien, maar meestal zat hij goed verborgen in de meidoorns. Hij liet zich het best lokaliseren door de zang.

Beschrijving

Algemene indruk en gedrag: vrij 'skulky' en zich goed verstoppend in de dichte meidoornstruiken. Vanaf de begroeiing vliegenvangerachtige uitvallen om insecten te vangen. Ging af en toe even vrij zitten en was dan goed te bekijken.

Geluid: zong en riep veelvuldig vanuit begroeiing. De vogel had een Strandleeuwerik-achtige zang, die goed is te horen op de opname van Folkert Jan (zie waarneming.nl). Met geluid op hard kun je ook de roep op mijn opname horen, maar deze is hoog en ijl zodat deze lastig te horen is. De roep bestond uit korte, hele hoge metaalachtige tonen. De zang is twee- of driedelig.

Grootte: ongeveer als Grasmus, waarmee direct te vergelijken, en iets kleiner dan Zwartkop waarmee eveneens direct te vergelijken

Kop: oog zwart, insectensnavel eveneens zwart, kop zwart, op achterhoofd iets teruglopend. Aan zijkant zwart vanaf baardstreefgebied tot en met snavel. Hele brede zuiver witte nekband scherp afgesneden. Breedst precies op achterhoofd waar nekband beetje omhoog loopt het zwart van de kopkap in. Op

voorhoofd, boven de snavel een opvallende grote witte vlek.

Keel, buik en onderste dekveren: zuiver wit.

Poten: zwart.

Rug: zwart, stuit wit geschat ongeveer een halve cm echt wit. Maar niet heel hoog, wel over de gehele breedte van de stuit. Hierboven een iets groter dito gebied met zwart wit gestreept/gemêleerd.

Vleugels: Kleine dekveren zwart. Op de middelste, grote dekveren en tertials een groot zuiver wit vleugelveld. Dit gebied beslaat de middelste dekveren op enkele buitenste na. En tevens de binnenste grote dekveren. Buitenste tertials slechts aan binnenvlag dun wit randje, overigens zwart. Overige twee tertials binnenvlag wit, buitenvlag zwart. Op een derde van buiten op de grote dekveren een witte smalle rechthoekige vlek in lengterichting. Primaries donkerbruin, lengte ten minste de lengte van de onderstaartdekveren.

Staat: zowel boven als onder zuiver zwart met rechte hoeken.

Withalsvliegenvanger eerste-zomer man, Eemshaven 7 mei 2013

Foto: Martijn Bot

Determinatie

De zwart-witte zangvogel die vanuit de struiken korte foerageervluchten maakte om uit te halen naar insecten is overduidelijk een vliegenvanger. Het zwarte-witte verenkleed duidt op een Bonte Vliegenvanger of op een Withalsvliegenvanger. De brede halsring duidt op Withalsvliegenvanger. Dit wordt ondersteund door de Strandleeuwerikachtige zang en de ijle, metaalachtige roep. Bonte Vliegenvanger heeft geen doorlopende brede halsring en de zang en roep zijn heel anders. Het betreft een mannetje door het zwart-witte uiterlijk en door de zang. Het gaat om een eerste zomer vogel door de bruinige gloed op de primaries en de smalle witte vlek op de dekveren. Bij een adult is deze vlek veel groter.

Voorkomen

De dichtstbijzijnde broedgebieden bevinden zich in Midden-Duitsland waar zich een kleine populatie bevindt en in Noordoost-Frankrijk waar de soort op een paar plekken voorkomt. Verder komt de soort meer in

Midden- en Oost-Europa voor, globaal vanaf Tsjechië naar het oosten. De meest noordelijke broedplaatsen bevinden zich op Öland en Gotland in de Oostzee.

Dit geval is ingediend bij het CDNA en inmiddels aangevaard.

De soort was nog nooit eerder in de provincie vastgesteld en is derhalve nieuw voor de Groningen Het is het 36^e geval voor Nederland, maar pas de zevende vanaf 2000.

Literatuur

www.dutchbirding.nl

www.waarneming.nl

Martin Olthoff – Noordhorn
martinolthoff@gmail.com